

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این
گزارش تخصصی با قیمت فقط دو هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان
مراجعه کنید .www.asemankafinet.ir

گزارش تخصصی هنر آموز کامپیوتر

افزایش تمرکز و علاقه یکی از هنرجویان در
کارگاه کامپیوتر

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این
گزارش تخصصی با قیمت فقط دو هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان
مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	نکات کلیدی :
۲	مقدمه
۳	بیان وضع موجود
۴	اهداف پژوهش :
۴	هدف اصلی :
۴	اهداف جزئی :
۴	مقایسه با شاخص :
۴	جمع آوری اطلاعات
۴	۱ - مشاهده
۵	۲ - بررسی مواردی که باعث حواس پرتی هنرجو می شد .
۵	۳ - مصاحبه با والدین هنرجو
۶	۴ - مصاحبه با همکاران دیگر

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این
گزارش تخصصی با قیمت فقط دو هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان
مراجعه کنید .**

www.asemankafinet.ir

۶	.....	۵ - مطالعه منابع کتابخانه ای و اینترنتی .....
۱۶	.....	تجزیه تحلیل داده ها.....
۱۷	.....	راه حل های پیشنهادی.....
۱۸	.....	اعتبار دادن به راه حل ها .....
۱۸	.....	اجرای راه حل ها .....
۱۹	.....	ارزیابی بعد از اجرا (نقاط قوت) .....
۱۹	.....	۱ - مشاهده .....
۲۰	.....	۲ - مصاحبه با والدین .....
۲۰	.....	نقاط ضعف .....
۲۰	.....	نتیجه گیری : .....
۲۰	.....	پیشنهادا ت: .....
۲۲	.....	منابع و مأخذ .....

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این
گزارش تخصصی با قیمت فقط دو هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان
مراجعه کنید .
www.asemankafinet.ir

asemankafinet.ir

چکیده

تمرکز ، یکی از مهمترین رموز موفقیت در تحصیل است . ما باید دستیابی به تمرکز را بیاموزیم زیرا درک و فهم مطالب بستگی زیادی به تمرکز و توجه دارد .

تمرکز یعنی حفظ و نگهداری لذا بدون داشتن دقت و تمرکز حواس، یادگیری صورت نمی گیرد. تمرکز نسبی است یعنی تقریبا همه افراد تا حدودی از آن بهره مند هستند.و کسی نمی تواند ادعا کند کاملاً بی دقت است و یا همیشه تمرکز حواس دارد. فراموش نکنیم که تمرکز کارایی حافظه را افزایش می دهد.

تمرکز باعث می شود بر افکار مزاحم مسلط شویم تمرکز حواس باعث تقویت اراده هم می شود ، تمرکز و اراده رابطه ای مستقیم با یکدیگر دارند . افراد دقیق اراده خوبی هم دارند .

مشکل عدم تمرکز و دقت امروزه در دانش آموزان به وفور یاد می شود . و عوامل زیادی در آن دخیل هستند.

اینجانب ..... ، هنر آموز رشته کامپیوتر در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ ، در کارگاه کامپیوتر تدریس داشتم که در آن یکی از هنرجویانم به نام فاطمه علاقه ای به انجام تکالیف عملی نداشت و مدارم حواسش پرت بود و تمرکز لازم را نداشت . بنابراین تصمیم گرفتم تا علت های این مشکل را پیدا کرده و با ارائه راه حل هایی تمرکز و دقت او را بالا ببرم .

بعد از جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن با راه حل هایی چون ، بیان اهمیت رشته کامپیوتر برای هنرجو و علاقمند کردن وی به رشته ، کنترل محیط بیرون از نظر سکوت ، استفاده از روش‌های جذاب تدریس ، دادن مسئولیت به هنرجو ، تشویق و کنترل تغذیه علاقه و تمرکز هنرجو را در کارگاه کامپیوتر بالا ببرم .

نکات کلیدی :

تمرکز - دقت - کارگاه کامپیوتر - علاقمندی - راه حل های پیشنهادی

تمرکز در لغت یعنی تراکم ، فشردگی مجموعه، چکیده، تمرکز در اصطلاح یعنی حفظ و نگهداری توجه و تمرکز حواس، روی موضوعی معین، بدون تمرکز حواس، یادگیری مثمر ثمر نخواهد بود. بنابر این همه افراد توانایی تمرکز دارند و تمرکز نسبی است یعنی کسی نمی تواند ادعا کند کاملاً حواس پرت است و یا همیشه تمرکز حواس دارد. تمرکز گاهی ساده است و گاهی مشکل. تمرکز در موضوع هایی که نیاز به تفکرو تجزیه و تحلیل دارند مشکل و تمرکز در موضوع هایی که جنبه‌ی تفریحی و سرگرمی دارند، بسیار آسان است.

یعنی عوامل حواس پرتی را به حداقل رساندن ... تمرکز هر شخص به نسبت کاهش عوامل حواس پرتی او افزایش می یابد و بنا به تغییرات موقعیت ذهنی و محیطی او تغییر می کند. بیشتر افراد گمان می کنند که تمرکز یک امر ذاتی و تغییر آن ناممکن است، در حالی که تمرکز یک امر اکتسابی است و باید هر روز پرورش و جهت داده شود و هر کس با هوش عادی خود می تواند به آن دست یابد. پس برقراری تمرکز حواس به میزان کاهش عوامل حواس پرتی بستگی دارد. یعنی هر چه عوامل مزاحم و مدخل تمرکز بیشتر باشند توانایی حفظ تمرکز حواس کمتر است و بر عکس. لذا حواس پرتی؛ یعنی خارج شدن از روند مطالعه یا جریان کاری و فرو رفتن در افکار و تخیلات و یا انجام کار دیگر.

رهایی از حواس پرتی و ایجاد تمرکز حواس در افراد مختلف، متفاوت است و به حالت درونی، تجربه‌ها مکان و موقعیت آن‌ها بستگی دارد. برخی از افراد اظهار می دارند که من آدم کاملاً حواس پرتی هستم و برخی دیگر می گویند نمی توانم تمرکز حواسم را به روی کاری حفظ کنم. در حالی که این تفکر غلط است و هیچ کس نباید خود را فردی کاملاً حواس پرت یا فاقد تمرکز حواس بداند بلکه بهتر است وقتی که تمرکز حواس فردی دچار اختلال شد، بگوید در این لحظه و در محیط فعلی حواس پرتی من بیشتر و میزان تمرکز من کمتر است. لذا حواس پرتی بیشتر علل درونی دارد و به طبیعت خود فرد، ویژگی‌ها، حالات روحی و روانی، و عادات فردی بستگی دارد.

بی شک حواس پرتوی بیرونی آسانتر از عوامل حواس پرتوی درونی بر طرف می شود . پس می توان بدون توجه به عوامل محیطی مانند: سرو صدای زیاد، شلوغ بودن محیط و حتا داخل مترو، سرویس و هنگام مسافرت تمرکز حواس خود را حفظ کرد. اما نمی توان در حال گرسنگی و یا تشنجی شدید، نگرانی و ناراحتی و دگرگونی فکر و اندیشه با تمرکز مطالعه کرد و یا کار دیگری را با تمرکز انجام داد و مطالعات و یا تجربیات زیادی این موضوع را تائید کرده است که یک انسان می تواند در محل پر سرو صدا و نا آرامی با تمرکز و توجه کافی مطالعه کند.

بیان وضع موجود

اینجانب..... هنر آموز کامپیوتر هنرستان..... هستم. یکی از هنرجویان من در کارگاه کامپیوتر در یادگیری مطالب و پاسخ به سوالات به هنگام تدریس (فرایند یاددهی-یادگیری) و کارهای عملی کامپیوتر تمرکز لازم را نداشتند وبا کوچکترین عاملی دچار حواس پرتوی شده و تمرکز خود را از دست می دادند. زمان تدریس مرتباً به ساعت کلاس که در بالای تخته قرار داشت نگاه می کرد و سروصدای سالن و کلاس های مجاور حتی لوازم التحریر سایر هنرجویان حواس او را پرت می کرد و تمرکز آنها را برهم می زد این موارد به تشخیص ما و بعضی از همکاران در روند یاددهی و یادگیری فراگیران اختلال ایجاد می کرد و باعث می شد که بازده کیفی و کمی کلاس کاهش یابد و انگیزه ی هنرجو برای حضور در کلاس کم شود. او به همین علت در هنگام کارهای عملی کامپیوتر و فتوشاپ مشکل زیاد داشت . این دانش آموز علاقه ای به درس های عملی کامپیوتر نداشت .

با دیدن مشکل این هنرجو ، چندین بار روش تدریس خود را تغییر دادم ولی باز هم تغییری ایجاد نشد. موضوع را در جلسه شورای هنر اموزان مطرح کردم ایشان نیز تجربه هایی مشابه تجربه من در داشتند .

تصمیم گرفتم این مشکل را بررسی کرده و به حل آن بپردازم . بنابراین موضوع خود را با هدف « چگونه توانستم میزان تمرکز و دقت هنرجویم را در کارگاه کامپیوتر افزایش دادم .» انتخاب کردم و با

مشاهده، مصاحبه، مطالعه و مساعدت همکارانم بتوانم دلایل این عدم تمرکز حواس راشناسایی و به یاری خداوند گامی مطلوب در جهت تغییر این وضعیت بردارم.

اهداف پژوهش:

هدف اصلی:

افزایش تمرکز حواس هنرجو و درنتیجه علاقمند کردن او به کارگاه کامپیوتر

اهداف جزئی:

چگونه می توانم دقت و توجه هنرجو را در کلاس افزایش دهم؟

چگونه می توانم دقت و تمرکز هنرجو را در هنگام کارهای عملی کامپیوتر افزایش دهم؟

چگونه می توانم علاقه هنرجویم را نسبت به کارهای عملی کامپیوتر افزایش دهم؟

مقایسه با شاخص:

در مقایسه با شاخص دانش آموز باید در کارگاه کامپیوتر تمرکز حواس داشته باشد و یادگیری او افزایش یابد

جمع آوری اطلاعات

۱- مشاهده

ابتدا رفتار هنرجو را یادداشت نمودم:

- فاطمه در هنگام کلاس کارگاه حواسش به کلاس نبود.

- هنگامی که تکلیف فتوشاپی به او میدادم به درستی کار را انجام نمیداد.

- او علاقه ای به کارگاه کامپیوتر نداشت.

- اغلب اضطراب در کارگاه اضطراب داشت.

- به هنگام اجرای کار عملی کامپیوتر بازی می کرد.

- با کوچکترین صدا از بیرون، واکنش نشان می داد و نظم کارگاه را به هم می ریخت.

تکالیف منزل (عملی کامپیوتر) که به او می دادم به خوبی انجام نمی داد.

۳- بررسی مواردی که باعث حواس پرتی هنرجو می شد.

در بررسی که بنده انجام دادم مشخص شد که موارد زیر در عدم تمرکز و دقت هنرجو در کلاس موثر بود.

مولفه ها	سرور صدای شلوغی سوالات	محیط داخل کارگاه	کارگاه	کارگاه در کارگاه	هنرجویان نامطلوب معلم	پوستر های فانتزی	عکس هاو	عدم دقت در خستگی انجام کارهای روزانه	بی علاقه‌گی به کارهای عملی کامپیوتر
فرآوانی	بیرون	محیط	کارگاه	کارگاه	هنرجویان نصب شده	دیگر در کارگاه	دیگر	در کارگاه	
درصد	۱۰	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵۰

۴- مصاحبه با والدین هنرجو

بدین وسیله پرسشنامه ای برای والدین این هنرجو به شرح زیر آماده و در اختیار آنها قرار دادم.

سوال	پاسخ
۱ - آیا فرزند شما هم‌زمان با کشیدن کارهای عملی کامپیوتر در منزل مشغول تلویزیون نگاه کردن است؟	☒ خیر ☐ بله
۲ - ایا محیط خانه در هنگام مطالعه هنرجو در منزل ساكت است؟	☒ خیر ☐ بله
۳ - ایا فرزند کارهای دیگر خود را دقیق و با تمرکز انجام می دهد؟	☒ خیر ☐ بله
۴ - آیا هنرجو علاقه ای به رشته کامپیوتر دارد؟	☒ خیر ☐ بله

با تحلیل اطلاعات پرسشنامه به این نتیجه رسیدم که این هنرجو در منزل نیز کارهای خود را با تمرکز انجام نمی دهد و علاقه کمی نسبت به رشته کامپیوتر دارد.

۴ - مصاحبه با همکاران دیگر

در صحبتی که با همکاران دیگر هنرستان داشتم بیشتر آنها مشکل عدم تمرکز هنرجویان را در کلاس خود داشتند. و بیشتر آنها نقش عوامل محیطی را در این عدم تمرکز دخیل می دانستند.

۵ - مطالعه منابع کتابخانه ای و اینترنتی

یکی دیگر از روش های بnde برای جمع آوری مطالب راجع به حواس پرتی استفاده از منابع کتابخانه ای بود که در زیر به بیان مطالبی که جمع آوری کردم می پردازم .

تعريف تمرکز حواس :

تمرکز در لغت یعنی تراکم ، فشردگی مجموعه، چکیده، تمرکز در اصطلاح یعنی حفظ و نگهداری توجه. تمرکز حواس عنی عوامل حواس پرتی را به حد اقل رساندن...حساس پرتی؛ یعنی خارج شدن از روند مطالعه یا جریان کاری و فرو رفتن در افکار و تخیلات و یا انجام کار دیگر.

دکتر مجید حورایی در کتاب مطالعه موفق با تمرکز می نویسد: تمرکز حواس یعنی توانایی کاهش عوامل حواس پرتی و سعی در ثابت نگه داشتن توجه و دقت روی موضوع یا کاری که به میل و اراده انتخاب شده است. و حواس پرتی چیزی نیست جز تمایل ذاتی ذهن به درگیری و فعالیت.

تمرکز حواس استعداد ثابت نگه داشتن توجه و دقت روی موضوع و کاری است که به میل و اراده انتخاب شده است و مانع شدن از این که این دقت و توجه به موضوعات دیگری متوجه شود مرکز، ملکه و استعدادی است که دقت ما را روی یک موضوع معین، بی آنکه افکار دیگری آن را به خود مشغول کند، نگاه میدارد. به دیگر سخن از میان همه تصویرها و فکرهایی که ممکن است در مغز ما رشد و نمو پیدا کند آنها را که به نفع موضوعهایی است که می خواهیم دنبال کنیم، انتخاب کنیم و آنها را کنار بگذاریم .

تمرکز حالتی است که در آن از میان افکار و آراء مختلف شخص، یک فکر در مرکز قرار می گیرد و بقیه افکار و آراء او نسبت به آن فکر، جنبه پیرامونی دارند. بنا به تعریفی دیگر، تمرکز حواس یعنی توانایی ثابت

نگه داشتن توجه و دقیق موضوع یا کاری که به میل و اراده انتخاب شده است و مانع شدن از اینکه این دقیق و توجه به سوی موضوعات دیگر منحرف شود(مطالعه روشنمند، عین الله خادمی)

باتوجه به شاخص های کمی و کیفی طرح می توان نتیجه گرفت : که استعدادهای زیستی، بلوغی و به کارگیری تعدادی از راهبردهای معین به دانش آموزان کمک می کند تا علاقه و انگیزشان نسبت به درس بالا رود و در نتیجه تمرکز بیشتری هنگام حضور در کلاس داشته باشند.

انسان ، به سبب ویژگیهای بی نظیرش در میان همه موجودات ، عنوان اشرف مخلوقات را به خود اختصاص داده است. او استعداد خاص تفکر و یادگیری دارد که به او اجازه می دهد اعمال خاص انجام دهد .

نتایج اعمالش را پیش بینی و ارزیابی کند. تغییر و تحولات گوناگون و سریعی را در عرصه علم و فناوری به وجود آورد. آنچنان که به قول تافلر دنیا را به دهکده ای تبدیل کند که اطلاعات را در سریع ترین زمان ممکن از قاره ای به قاره دیگر انتقال دهد .

بنابراین بر اثر پیشرفت سریع و غیر قابل انتظاری که در قلمرو دانش و فناوری طی چند قرن اخیر نصیب انسان شده است حجم اطلاعات و دانسته های بشری روز به روز به طور سر سام آوری در حال افزایش است.

بر دانش آموزان و دانشجویان لازم است که هرچه سریعتر خود را با این تغییر و تحولات همگام سازند. در این راستا، بسیاری از دانش آموزان و دانشجویان کوشش زیاد می کنند .

بسیار مطالعه می کنند اما به دلیل عدم توانایی در تمرکز حواس، هنگام مطالعه نمی توانند به نتیجه د لخواه دست یابند. وجود چنین مشکلی در میان دانش آموزان و دانشجویان ما باعث شد تا به نگارش این مقاله پردازم.

امیدواریم دانش آموزان و دانشجویان گرانقدر با مطالعه این گفتار و اتخاذ روشهای و پیشنهادهای ذکر شده برای پیشگیری از حواس پرتی و پرورش تمرکز حواس هنگام مطالعه، همواره رشد و بالندگی آنها باشیم.

تمرکز در لغت یعنی تراکم ، فشردگی مجموعه، چکیده، تمرکز در اصطلاح یعنی حفظ و نگهداری توجه و تمرکز حواس ، روی موضوعی معین ، بدون تمرکز حواس ، یادگیری مثمر نخواهد بود . بنابر این همه افراد توانایی تمرکز دارند و چون تمرکز نسبی است یعنی کسی نمی تواند ادعا کند کاملاً حواس پرت است و یا همیشه تمرکز حواس دارد.

تمرکز گاهی ساده است و گاهی مشکل. تمرکز در موضوع هایی که نیاز به تفکرو تجزیه و تحلیل دارند مشکل و تمرکز در موضوعه هایی که جنبه‌ی تفریحی و سرگرمی دارند ، بسیار آسان است. به همین دلیل دانش آموزان ساعت درسی تربیت بدنی(ورزش) را بهتر از ساعت کلاس درس ریاضی دوست دارند . اغلب آنها در ساعت درس ریاضی غیبت می کنند اما در ساعت درس تربیت بدنی کمتر غیبت می کنند. بعلاوه برقراری تمرکز حواس هنگام مطالعه کتابهای پلیسی و داستانی خیلی آسانتر از کتابهای ریاضی، فیزیک، جغرافیا و ... است.

تمرکز حواس یعنی عوامل حواس پرتی را به حد اقل رساندن... تمرکز هر شخص به نسبت کاهش عوامل حواس پرتی او افزایش می یابد و بنا به تغییرات موقعیت ذهنی و محیطی او تغییر می کند . بیشتر افراد گمان می کنند که تمرکز یک امر ذاتی و تغییر آن ناممکن است ، در حالی که تمرکز یک یک امر اکتسابی است و باید هر روز پرورش و جهت داده شود و هر کس با هوش عادی خود می تواند به آن دست یابد. پس برقراری تمرکز حواس به میزان کاهش عوامل حواس پرتی بستگی دارد .

یعنی هر چه عوامل مزاحم و مخل تمرکز بیشتر باشند توانایی حفظ تمرکز حواس کمتر است و بر عکس. لذا حواس پرتی ؛ یعنی خارج شدن از روند مطالعه یا جریان کاری و فرو رفتن در افکار و تخیلات و یا انجام کار دیگر.

منشاء حواس پرتی

حس پرتی یا منشاء ذهنی و درونی دارد و یا منشاء بیرونی و محیطی.

حواس پرتوی درونی و ذهنی: عبارت است از اشکالات فکری انسان و اندیشه هایی که موانعی بر سر راه توجه دقیق به مطالعه و تمرکز حواس ایجاد می کنند. این موقع شامل مواردی از قبیل: درد، رنج، غم و غصه، نگرانی، گرسنگی و تشنگی، سردی و گرمی، ترس و خشم و شادی، سردرد و ... می باشد.

حواس پرتوی بیرونی و محیطی: آنچه که به محیط پیرامون فرد ارتباط پیدا می کند و یا تحریکات غیر عادی که توسط حواس مختلف انسان ایجاد می شوند مانند نور شدید و نور ضعیف، صداهای ناهنجار، روشن بودن رسانه ای صوتی و تصویری و نظایر اینها ممکن است فرایند تمرکز حواس را با اشکال مواجه کنند. رهایی از حواس پرتوی و ایجاد تمرکز حواس در افراد مختلف، متفاوت است و به حالت درونی، تجربه ها مکان و موقعیت آنها بستگی دارد.

برخی از افراد اظهار می دارند که من آدم کاملاً حواس پرتو هستم و برخی دیگر می گویند نمی توانم تمرکز حواسم را به روی کاری حفظ کنم. در حالی که این تفکر غلط است و هیچ کس نباید خود را فردی کاملاً حواس پرت یا فاقد تمرکز حواس بداند بلکه بهتر است وقتی که تمرکز حواس فردی دچار اختلال شد، بگوید در این لحظه و در محیط فعلی حواس پرتوی من بیشتر و میزان تمرکزم کمتر است.

لذا حواس پرتوی بیشتر علل درونی دارد و به طبیعت خود فرد، ویژگیها، حالات روحی و روانی، و عادات فردی بستگی دارد. بیشتر بیشتر بیرونی آسانتر از عوامل حواس پرتوی درونی بر طرف می شود. پس می توان بدون توجه به عوامل محیطی مانند:

سرو صدای زیاد، شلوغ بودن محیط و حتی داخل اتوبوس و هنگام مسافرت تمرکز حواس خود را حفظ کرد. اما نمی توان در حال گرسنگی و یا تشنگی شدید نگرانی و ناراحتی دگرگونی فکر و اندیشه با تمرکز مطالعه کرد و یا کار دیگری را با تمرکز انجام داد و مطالعات و یا تجربیات زیادی این موضوع را تائید کرده است که یک انسان می تواند در محل پر سرو صدا و نا آرامی با تمرکز و توجه کافی مطالعه کند.

میر حسنی(۱۳۶۹) به نقل از مورگان در یک تحقیق «از افراد خواسته بود طبق فرمول اعدادی را به حروف و بر عکس تبدیل کنند . محیط کار آنها به طور متناوب ساکت و پر سرو صدا بود ... دقت عمل به طور قابل ملاحظه ای تحت تاثیر قرار نگرفت» و افراد با تمرکز کامل به کار خود ادامه می دادند.

روشهای تقویت تمرکز حواس تمرکز حواس هنگام مطالعه کلید اصلی و اساسی درک و فهم مطالب است. و کلید اساسی تمرکز حواس استفاده از روشهایی است که باعث تقویت و پرورش ومهارت در برقراری تمرکز حواس هنگام مطالعه می شوند. بنا براین بدون تمرکز حواس ممکن است درک و فهم مطلبی که فقط یک ساعت وقت لازم داشته باشد ، ساعتها وقت بگیرد اما به خوبی فهمیده نشود و امر مطالعه بی فایده است و اثر مثبتی نخواهد داشت. لذا کاربرد روشهای فنونی که به خواننده کمک می کند تا هنگام مطالعه فعال باشد ، تمرکز حواس را تقویت و مهارت فرد را در ایجاد تمرکز حواس هنگام مطالعه افزایش می دهد این روشهای عبارتند:

۱-آمادگی برای مطالعه:

برای شروع مطالعه ، ابتدا بایستی خود را از جهات گوناگون آماده کرد، زیرا حداکثر آمادگی ، مقدمه ای برای علاقمندی به مطالعه، ایجاد تمرکز حواس و یادگیری بهتر می باشد. منظور از آمادگی پیدایش تمام شرایطی است که شخصی را قادر می سازد تا با اطمینان به موفقیت و اعتماد به نفس، به تجربه خاصی بپردازد ، شعاری نژاد«۱۳۷۰» در کتاب ادبیات کودکان این شرایط را به چهار دسته‌ی: بدنی، ذهنی، اجتماعی و روانی تقسیم کرده است.

آمادگی بدنی: به رشد و تکامل طبیعی بدن ، تندرستی و نداشتن نقصهای بدنی مربوط است. گاهی وجود بیماریهایی مانند زخم معده، میگرن، سردرد و نظایر اینها باعث از بین رفتن تمرکز حواس و مانع مطالعه فرد می شود و فرد تا به دست آوردن تندرستی کامل قادر به برقراری تمرکز حواس و مطالعه ثمر بخش نیست و انگیزه کافی هم برای مطالعه ندارد.

آمادگی ذهنی: آمادگی ذهنی را می توان از خصوصیاتی نظیر رشد گویای سالم ، قدرت تفسیرو تعبیر اشکال ، توانایی درک همانندیها و نا همانندیها میان کلمات و ... شناخت.

آمادگی اجتماعی: به ماهیت و وسعت تجارب فرد بستگی دارد که می توان آنرا با تجربه و تحلیل زمینه خانه و خانوادگی ، محیط وسیع اجتماعی که او در آن تجربه اندوخته است و تربیت پیشین او تعیین کرد.

آمادگی روانی: آمادگی روانی به شکل پیچیده ای با رشد و تکامل بدنی ، ذهنی و اجتماعی آمیخته است . خستگی، بی قراری ، بی تابی، کوتاهی زمان، دقیق نداشتن تمرکز در مطالعه ، واکنشهای منفی نسبت به خود و دیگران ، ضعف اعتماد به نفس و نظایر آنها همگی نشانه نبودن آمادگی روانی ، بدنی ، ذهنی و اجتماعی دانش آموزان و دانشجویان ، اجرای برنامه های آموزشی ، تمرکز حواس و فرایند یادگیری را آسانتر و مطلوبتر می کند.

۲- داشتن علاقه به مطالعه: مطالعه ثمر بخش از دو عامل متاثرات است: یکی علاقه نسبت به مطالب خواندنی ، دیگر کاربرد ماهرانه فنون مطالعه نسبت به مطلب خواندنی سبب می شود تا شخص به مطالعه بیشتر بپردازد ، مطالعه بیشتر منجر به بهتر شدن فنون مطالعه می شود ، کاربرد فنون بهتر ، مطالعه را آسانتر ، سریعتر و لذت بخش تر می سازد؛ در نتیجه علاقه خواندنی نسبت به مطالعه افزایش می یابد. پس تا زمانی که فرد تمایل یا علاقه به انجام کاری نداشته باشد نمی تواند برانگیخته شود. لذا وقتی خواندنی به موضوعی علاقه مند می شود، خود به خود بر آن تمرکز می کند، بیشتر دقیق می کند و به راحتی مطالب را به حافظه می سپارد و بعدا هم خیلی راحت به خاطر می آورد. پس از علاقه پیدا کردن نسبت به مطالعه، گام بعدی تعیین هدف مطالعه است زیرا هدف زیر بنای انجام کاری است و به فعالیت انسان جهت و نیرو می دهد .

هدف ارزشمند، فرد را به خواستن و طلب کردن وادر می کند و نیروی لازم را برای فعالیت در وی بوجود می آورد و سبب پیدایش تمرکز در او می شود . لذا هر فرد برای مطالعه باید هدف مشخصی داشته باشد. «زیرا تعلیم و تربیت علم اهداف است و همه بر این باورند که بدون داشتن هدف، یادگیری کاری بس دشوار و غیر

ممکن است» همانطور که فرانکین معتقد است انسان بدون هدف مانند گلوله‌ای است که بدون هدف شلیک می‌شود . علاوه بر آن مطالعه بدون هدف یکی از عادات غلط مطالعه بشمار می‌رود .

مرتضوی زاده (۱۳۷۹) در تحقیقی به این نتیجه دست یافت که «شایعترین عادات غلط مطالعه در دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه این است که آنان اظهار نمودند اغلب بدون هدف مطالعه می‌کنم» پس داشتن هدف و تلاش برای رسیدن به آن یکی از روش‌هایی است که توانایی‌های فرد را افزایش می‌دهد . به انسان توان و نیروی فوق العاده می‌بخشد. اندیشه را فعال می‌کند، علاقه فرد را به تحصیل افزایش می‌دهد ، اعتماد به نفس را در فرد به وجود می‌آورد ، سرعت خواندن را چند برابر می‌کند و تمرکز حواس را افزایش می‌دهد . در واقع تعیین و مشخص نمودن هدف، محرك و انگیزه‌ای است تا بتوان به کمک آن تمرکز حواس را حفظ نموده و از این طریق مطالب و دانستنیها را فرا گرفت و یادگیری را تحکیم بخشید.

۳- تعیین زمان و مکان مطالعه: یکی از راه‌های برقراری تمرکز حواس این است که مطالعه در آن ساعت از روز انجام گیرد که برای فرد مناسب‌تر است. اما تعیین مناسب‌ترین زمان برای مطالعه کاری دشوار است و به عادات فردی بستگی دارد. برخی افراد عادت دارند تا نیمه‌های شب بیدار بمانند و با استفاده از سکوت و آرامش شبانه با خیالی راحت و آسوده مطالعه کنند برخی دیگر عادت دارند شب زود بخوابند و صبح زود از خواب بیدار شوند و به مطالعه بپردازنند. با این توصیف تعیین زمان و مقدار مطالعه باعث آگاهی از تمام زمینه مطالعه ، برقراری تمرکز حواس، عدم سردرگمی، جلوگیری از اتلاف وقت و انرژی و فهم بهتر مطالب می‌شود. والتر پارک به نقل از اردبیلی (۱۳۷۷) یکی از متخصصین مهارتی مطالعه دروس دانشگاهی در کتاب خود به نام «چگونه درس بخوانیم؟» چنین می‌نویسد:

«موفقیت یا عدم موفقیت شما در تحصیلات دانشگاهی ، مستقیماً به این امر بستگی دارد که چگونه از وقت خود استفاده می‌کنید ؟ موفقیت در دانشگاه و البته در مقاطع تحصیلی پایین تر نیز بستگی به استفاده اشتباه از زمان دارد .»

«محیط آشنای یک اتاق مشخص، در حین مطالعه موجب انصراف کمتر و تمرکز بیشتر حواس می شود، زیرا لوزم آن اتاق هر روز پیش چشم شما است و کمتر توجهتان را به خود جلب می کند . به علاوه اگر هر روز به وقت مطالعه در اتاق معینی بودید کم کم ذهنتان عادت می کند که به محض رسیدن به آن اتاق آماده تمرکز حواس و فراگیری شود. » بنا براین ثابت بودن مکان مطالعه و مشخص بودن آن به علت دسترسی به آن و فراهم بودن وسایل مورد نیاز از قبیل کتب درسی ، دفاتر، کتاب لغت، خط کش، قلم و نظایر آن جهت مطالعه موجب تمرکز حواس بیشتر و آمادگی ذهنی هنگام مطالعه می شود. پس یکی از بهترین راه های برقراری تمرکز اختصاص دادن یک اتاق مجهز به آنچه لازم دارید ، در موقع مطالعه است. این اتاق خیلی زود مناسب تمرکز و یادگیریتان شده و کار شما را به طور خودکار راحت تر می کند و بعد برایتان یک عادت مفید می شود.

« برای داشتن تمرکز به هنگام مطالعه ابتدا باید خود را از دنیای خارج جدا کنید و محیط مناسبی برای مطالعه بر گزینید . چنین محیطی باید آرام، روشن و دارای هوای مناسب باشد. هیچ چیز به اندازه سر و صدا ، خسته کننده و مانع تمرکز حواس نیست. ایجاد محیط کار مناسب، به دلیل ایجاد آرامش و شرایط مناسب اهمیت دارد و زمینه ای است برای تمرکز و دقت»

۴- یادبگیر که بگویی «نه»: « زمانیکه تصمیم گرفتید باید مطالعه کنید اما دوستان یا هم اتاقی های شما در خواست می کنند که دور هم جمع شوید؛ هنر گفتن «نه» را در خود تقویت کنید . اگر این اراده در شما ضعیف است ، می توانید روی در اتاق مطالعه خود بنویسید « مزاحم نشوید» اگر موفق نشدید می توانید کارهای دیگری انجام دهید که نشان دهد شما دوست ندارید که کسی باعث از هم گسیختن افکار شما شود.

۵- ترک افکار منفی و داشتن افکار مثبت: مطالعه عمیق و یادگیری ثمر بخش وقتی حاصل می شود که فرد تصور مثبتی از خود داشته باشد و به خود اعتماد کند . زیرا اعتماد به خود در موفقیت مؤثر است و مهارت را بیشتر و نیرو را افزایش داده و مغز را سالمتر می کند . وقتی می خواهید کاری انجام دهید از گفتن کلماتی همانند : نمی خواهم ، نمی دانم، نمی توانم بپرهیزید. جمله « این کار محال» است را از دفتر

زندگی خود خط بزنید ، ترس و بدگمانی و بی ارادگی را از ذهن خود دور کنید . هرگز به خویشتن اجازه ندهید که هیجانات و افکار منفی شما را در خود غرق سازد و تمرکز حواس شما را مختل کند. اعتماد به نفس داشته باشید و پیوسته به نزد خود تکرار کنید که قادر به انجام کار هستم ، می توانم انجام دهم و باید انجام دهم . بدین طریق تفکر مثبت را در خود پرورش دهید.

قوی بودن اعتماد به نفس احساس شعف و شادی را در شما بوجود می آورد و در حالت شادمانی از تمرکز حواس خوبی برخوردارید. بهتر فکر می کنید، بهتر مطالعه می کنید و نتیجه کارتان بهتر می شود. چنانچه مرتضوی زاده (۱۳۷۹) به نقل از مارگارت کوربیت در پایان نامه خود می نویسد « انسان در بحر اندیشه های خوشایند حافظه بهتری پیدا می کند و ذهن در حالت آرامی قرار می گیرد و میل به یادگیری را در خود بوجود می آورد» لذا خود پنداری مثبت مهمترین کمک برای تمرکز و یادگیری است اگر بتوانیم تصورات غلط ومنفی را از ذهن خود دور نموده و تصورات مثبت را جایگزین کنیم ، می توانیم علاقه به مطالعه و یادگیری را در خود ایجاد کنیم چرا که علاقه به مطالعه شرایط اصلی و اساسی ایجاد تمرکز حواس به هنگام مطالعه است. آلفرد آدلر روانشناس مشهور ، در دوره جوانی در درس ریاضی بسیار ضعیف بود .

معلمش این موضوع را با والدینش در میان گذاشت آنها باور کردند که آدلر در درس ریاضی صعیف است ، آدلر هم این موضوع را پذیرفته بود . یکی از روزها که معلم مسئله ای را روی تخته نوشته بود و شاگردان کلاس از حل مسئله عاجز مانده بودند ، آدلر جواب مسئله را پیدا کرد ، پایی تخته رفت و در میان حیرت همگان مسئله را حل کرد . فهمید که توانایی درک و فهم مطالب درس ریاضی را دارد ، استعدادش را باور کرد، تصورات مثبت را جایگزین تصورات منفی کرد و از آن به بعد یکی از دانش آموزان ممتاز درس ریاضی شد.

۶- طرح سؤال: طرح سؤال یکی از شیوه های مطالعه دقیق و فعالانه است که در تمام اوقات مطالعه، مفید است. طرح سؤال پیش از مطالعه دقیق، فرد را وادار می کند تا به طور فعالانه و با تمرکز و دقت کافی و با انگیزه و علاقه به مطالعه بپردازد . طرح سؤال هنگام مطالعه یکی از روشهایی است که خواننده را فعال

و به طور عمقی او را در گیر مطالعه می کند و سبب برانگیختن جدیت و تلاش وی به هنگام مطالعه می شود و فرد برای یافتن پاسخ به سوالات بایستی تمرکز حواس خود را حفظ نماید ، زیرا در هنگام مطالعه ، نمی توان بدون تمرکز پاسخ سوالات را پیدا کرد. بعد از خواندن مطالب با طرح سوال می توان میزان فراگیری خود را ارزشیابی نموده و به نقاط قوت و ضعف خود پی برد و سبب ایجاد نظر انتقادی نسبت به مطالب در فرد می شود. خواننده در مطالعات بعدی برای از بین بردن نقاط ضعف خود با دقت و تمرکز بیشتری مطالعه می کند.

۷- آگاهی از شیوه های صحیح مطالعه و یادگیری: «برخی از والدین به طور مدام به فرزندان خود می گویند درس بخوانید، مطالعه کنید، ولی هرگز نمی گویند چگونه مطالعه کنید و روش‌های صحیح مطالعه را نمی دانند» بنابر این آگاهی از شیوه های صحیح مطالعه و یادگیری چون: تند خوانی ، عبارت خوانی، خواندن اجمالی ، خواندن تجسمی، و ... به خواننده کمک می کند تا تمرکز حواس خود را هنگام مطالعه حفظ نمایند.

۸- جدیت در مطالعه: به محض نشستن پشت میز مطالعه خواندن را با جدیت شروع کنید ، چرا که اگر سریع مشغول به کار مطالعه شوید ، تمرکز حواس زود به دست می آید «این ضرب المثل چینی را به یاد داشته باشید که: فتح ستارگانی که هزاران فرسنگ از ما دور هستند با برداشتن قدم اول امکان پذیر است» شک و تردید حاصلی جز حواس پرتی یا انحراف حواس و تسلیم به تخیلات واهی ندارد ، اجازه ندهید چیزی جز مطالعه ذهن شما را مشغول کند .

با خود تصمیم بگیرید تا مقدار زمانی را برای مطالعه مشخص کنید و خود را به مدت زمانی خاص محدود کنید . در این زمان از مطالعه دست نکشید ، به مطالعه ادامه دهید ، اما زمان مطالعه را طولانی نکنید بیهوده وسوس به خرج ندهید ، بهانه تراشی نکنید به خود تلقین کنید که فرد با اراده ای هستید و می توانید هر درسی را به خوبی یاد بگیرید. جدی باشید و با علاقه و انگیزه مطالعه کنی تا هنگام مطالعه دچار حواس پرتی نشوید.

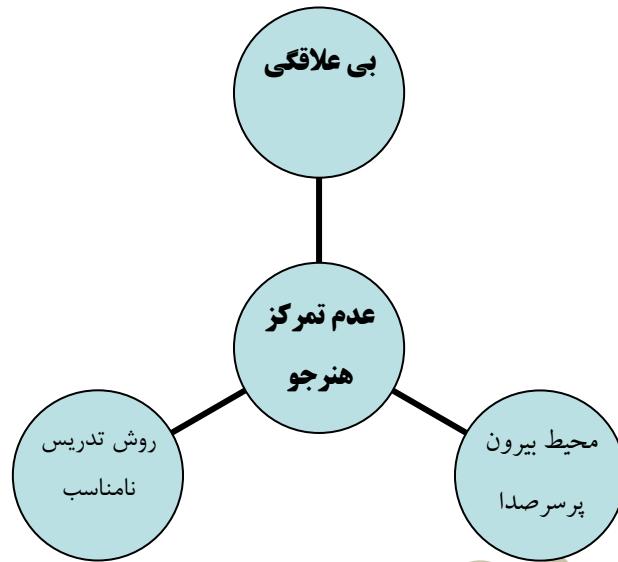
۹- استفاده از راهنمایی کی از شیوه های برقراری تمرکز حواس، استفاده از یک راهنا نظری؛ انگشت سبابه، مداد و ... به هنگام مطالعه است. زیرا استفاده از یک راهنمای هنگام مطالعه باعث تمرکز حواس بهتر، افزایش سرعت مطالعه، عادت به روان خواندن، جلوگیری از برگشت دوباره خوانی و اتلاف وقت و جلوگیری از خستگی چشم و ذهن می شود.

۱۰- خط کشیدن زیر مطالب مهم: استفاده از این روش یکی از شایعترین راهبردی است که اغلب دانش آموزان و دانشجویان از آن استفاده می کنند. مرتضوی زاده (۱۳۷۹) در تحقیقی نشان داد «که شایعترین شیوه به کار رفته از سوی دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه استان کهگلويه و بویر احمد این بود که اظهار نمودند هنگام مطالعه زیر مطالب مهم خط کشیده و نکات مهم را برجسته می سازم». لذا هنگام مطالعه باید با استفاده از یک مداد، ایده ها و مطالب مهم و اساسی را علامتگذاری نموده. زیرا برای مشخص نمودن ایده ها و مطالب مهم و اساسی و خط کشیدن زیر آنها لازم است با نمرکز حواس و دقت خاصی به مطالعه مشغول شد. پس خط کشیدن زیر مطالب مهم باعث برقراری تمرکز حواس و جلوگیری از حواس پرته می شود.

۱۱- یاداشت برداری هنگام مطالعه: یاداشت برداری نوعی تکرار درس است که هم سبب تمرکز حواس و هم موجب بیشتر به خاطر سپردن مطالب می شود. یاداشت برداری خوب، کاری جدی و فعال است که با اندیشیدن ملازمه دارد، لذا برای یاداشت برداری باید هنگام مطالعه فعال بود و لازمه فعال بودن، داشتن تمرکز حواس است و برای برقراری تمرکز حواس جهت نوشتن، هماهنگی چشم و مغز به منزله نوعی یادگیری تجسمی چند بعدی با قدرتی بی نظیر است که تمرکز حواس را تقویت نموده و فهم مطالب و سرعت یادگیری را افزایش می دهد.

تجزیه تحلیل داده ها

بعد از جمع آوری اطلاع با استفاده از چارت زیر به تجزیه و تحلیل مشکل عدم تمرکز هنرجو پرداختم:

همانطور که در چارت بالا مشخص است ، علل اصلی عدم تمرکز و توجه هنرجو در کارگاه شامل :

- ۱ - بی علاقگی هنرجو نسبت به کارهای عملی کامپیوتر
- ۲ - روش تدریس نامناسب
- ۳ - محیط بیرون پرسر صدا

بود و باید برای این دلایل چاره ای اندیشید .

راه حل های پیشنهادی

برای برطرف شدن این مشکل موارد زیر پیشنهاد شد:

- ۱) بیان اهمیت رشته کامپیوتر برای هنرجو و علاقمند کردن او به رشته
- ۲) کنترل عوامل محیطی دخیل در عدم تمرکز هنرجو
- ۳) استفاده از تشویق لفظی برای تمرکز حواس هنرجو
- ۴) تقویت کنجکاوی ، جستجوگری و تمایل به اکتشاف در هنرجو

- ۵) انجام دادن کارهای غیرمنتظره در کلاس برای جلب توجه
- ۶) استفاده از روش‌های جذاب در تبیین مطالب عملی به هنرجو
- ۷) ترتیب دادن شرایط محیط آموزشی به نحوی که برای شاگردان خواشایند باشد.
- ۸) اتاق درس دل انگیز
- ۹) بیان اهداف آموزشی درس در ابتدای بحث
- ۱۰) تغییر روش تدریس معلم
- ۱۱) توجه به وضعیت جسمانی و روحی هنرجویان از نظر خستگی تدریس کردن
- ۱۱) مسئولیت دادن به هنرجو در کارگاه کامپیوتر برای نظارت بر کارهای عملی سایر هنرجویان
- ۱۲) توجه به تعذیه مناسب هنرجو

اعتبار دادن به راه حل‌ها

برای اطمینان بیشتر در زمینه اجرای راه حل‌ها انتخاب شده برای اینکه راه حل‌ها از اعتبار بیشتری برخوردار باشند جهت اظهار نظر به گروهی که متشكل از یک مشاور و همکاران بود ارائه شد که آنها نیز نظرات خودرا در این خصوص ارائه دادند انتقادهایی اندکی که به راه حل‌های موقتی من وارد بود تا حدود زیادی در رسیدن به نتیجه بهتر در پژوهش من را یاری کرد به طور کلی راه حل‌های ارائه شده تا حد نسبتاً زیادی مورد تایید بود.

اجرای راه حل‌ها

پس اعتبار بخشی به راه حل، برای افزایش دقیق و تمرکز هنرجوی در کارگاه کامپیوتر راه حل‌های زیر را به اجرا در آوردم.

- ۱- ابتدا به بیان اهمیت رشته کامپیوتر و بازار کار آن به هنرجو پرداختم و بیان کردم که او در آینده می تواند فرد موفقی در این رشته شود و درآمد مناسبی از آن داشته باشد .
- ۵- برای تدریس کارهای عملی از روش های جذاب و متنوع استفاده کردم و فضای کلاس را شاداب نمودم .
- ۶- با کمک دبیر ورزش و مدیر مدرسه و سایر عوامل مدرسه صدای های شلوغی دانش اموزان را در زنگ ورزش کمتر کرده تا حواس هنرجویان کلاس به بیرون پرت نشود .
- ۷- به والدین هنرجو توصیه کردم که قبل آمدن فرزندشان به مدرسه صبحانه را کامل بخورد .
- ۸- نقاط قوت هنرجو را در انجام کارهای عملی تشویق کردم .
- ۹- مسئولیت نظارت بر انجام کارهای عملی هنرجویان دیگر را به وی سپردم .
- ۱۰- برای انجام کارهای عملی موفق وی پاداش در نظر گرفتم و در سر صف به وی اهدا نمودم .

ارزیابی بعد از اجرا (نقاط قوت)

بعد از اجرای راه حل ها به ارزیابی نتایج حاصل پرداختم .

۱- مشاهده

با مشاهده رفتار هنرجو بعد از انجام راه حل ها مشاهده کردم :

- ۱) هنرجو با علاقه به تدریس گوش می کرد .
- ۲) هنرجو با دقت و حوصله تکالیف عملی را در کارگاه و منزل انجام می داد .
- ۳) توانایی لازم برای پاسخگویی به سوالات بنده داشت .
- ۴) انگیزه لازم برای حضور در کلاس را داشتند و از کلاس لذت می بردنند .
- ۵) در هنگام کارهای عملی با دیگر هنرجویان مشارکت می کرد .

۶) در هنگام تدریس بنده و همچنین انجام کارهای عملی کامپیوتر سکوت را رعایت می کردد.

۷) مسئولیت های محوله به خودش را به صورت عالی انجام می داد.

۸) صدای کم بیرون تمرکز او را بهم نمی زد.

۲ - مصاحبه با والدین

در مصاحبه مجدد و دادن پرسشنامه به والدین مشخص شد که هنر جو در منزل در هنگام حل تمارین عملی خود در محلی که سکوت حاکم است انجام می دهد و دقت لازم را در انجام کارهای خود انجام می دهد. همچنین والدین اظهار داشتند که فرزندانشان در انجام کارهای دیگر نیز تمرکز لازم را دارد. همچنین از علاقه فرزنداشان به رشته کامپیوتر رضایت داشتند.

نقاط ضعف

اماکنات کم کارگاه

نتیجه گیری :

برای حل مشکل عدم تمرکز و دقت هنرجویان، قبل از هر چیز باید به علل حواس پرتی آنها را بررس کنیم. بیشتر دانش آموزان با آن که با دقت و تمرکز سر کلاس درس حاضر می شوند، اما در موقع تدریس معلم پس از چند دقیقه حواسشان کاملاً پرت می شود و زمانی هم که به خود می آیند چند دقیقه ای از وقت کلاس گذشته است، در حالی که آنها ذهن خود را با افکار پراکنده مشغول کرده بودند. در این پژوهش، نیز عواملی که موجب عدم تمرکز هنرجو بود را بررسی نمودم و متوجه شدم شرایط محیطی مدرسه و شلوغی بعضی از هنرجویان همچنین عدم علاقه هنرجو به رشته کامپیوتر در آنها شده است و با کنترل این موارد توانستم تمرکز و دقت او را در یادگیری و انجام کارهای عملی کامپیوتر بالا ببریم.

پیشنهادا ت:

۱- تهییه لیست و یادداشت کردن کارها و تکالیف مربوطه که توسط معلم ارائه می شود.

- ۲- خستگی زیاد موجب عدم تمرکز است؛ بنابراین کمی استراحت لازم است.
- ۳- از روانشناس و مشاور کمک بخواهید.
- ۴- زمانی که دانشآموز دقّت می‌کند، او را تشویق نمایید و پاداش دهید.
- ۵- معلم باید جهت افزایش دقّت کودکان، از مطرح کردن مطالب تکراری خودداری نموده و موضوع را عوض کند و از روش دیگری کمک بگیرد.
- ۶- نحوه‌ی نشستن دانشآموز در کلاس درس، بر تمرکز وی موثر است؛ بنابراین مراقب باشید که دانشآموز در هنگام ارائه‌ی درس و ... سرش را به حالت خوابیده روی میز نگذارد و صاف و درست بنشیند.
- ۷- اگر مطالب به صورت شعر و یا ریتمیک باشد، موجب تقویت دقّت دانشآموزان می‌شود.
- ۸- نظم داشتن در امور تحصیلی، بر تمرکز حواس می‌افزاید. کودکانی که بی‌نظم هستند، دقّت کمتری هم دارند.
- ۹- به دانشآموز کم‌دقّت، مسئولیّت داده و او را در کارهای گروهی شرکت دهید تا بدین وسیله، برخی مطالب را از دوستان خود فرا بگیرد.
- ۱۰- اعتماد به نفس دانش آموز را با تشویق کردن افزایش دهید.
- ۱۱- خواب و غذای کافی در افزایش تمرکز حواس، تأثیر فراوانی دارد؛ بنابراین دانشآموزان خواب‌آلود و یا گرسنه و حتی تشنّه، کمتر به درس توجه می‌کنند.
- ۱۲- سعی کنید اضطراب و افسردگی دانشآموزان را از بین برده و روحیه‌ی آنان را تقویت نمایید؛ زیرا استرس و افسردگی بر یادگیری، اثر منفی می‌گذارد.
- ۱۳- ورزش و بازی، موجب افزایش دقّت کودکان می‌شود.
- ۱۴- اگر مطالبی که تدریس می‌شوند، همراه با تصویر باشند، بر میزان یادگیری دانشآموزان تأثیر بیشتری خواهند داشت.
- ۱۵- معلم باید در دانشآموزان، ایجاد انگیزه کند. زیرا نداشتن انگیزه، از علل بی‌دقّتی است.
- ۱۶- خنده باعث آرامش و نیز تمرکز حواس می‌شود و باعث می‌شود که دانشآموزان، سریع‌تر یاد بگیرند و بیش‌تر دقّت نمایند.

۱۷- نوشتن با قلم، طبیعی‌تر و بهتر از تایپ کردن است؛ بنابراین در تکالیفی که به دانش‌آموز داده می‌شود، این موضوع را حتماً رعایت کنید.

۱۸- تصوّرات منفی و خیال‌پردازی‌ها، میزان دقّت کودکان و نوجوانان را کاهش می‌دهد.

۱۹- معلم با طرح سؤال‌های مختلف، بر قدرت تفکر و افزایش دقّت دانش‌آموزان، نقش بسزایی خواهد داشت.

۲۰- از دانش‌آموزان بخواهید در هنگام خواندن مطالب، زیر آن خط بکشند و یا انگشت خود را زیر کلمات بگذارند و شمرده شمرده بخوانند.

۲۱- علاقه داشتن نسبت به یادگیری یک مطلب، سبب افزایش تمرکز می‌شود.

منابع و مأخذ

حری، عباس: جامعه‌شناسی تمرکز حواس در کودکان و نوجوانان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته کتابداری ۱۳۵۱.

فخرایی، سیروس: بررسی روش‌های موثر در افزایش میزان تمرکز دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه در شهر تبریز، شورای تحقیقات آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی ۱۳۷۵.

میرزامحمدی، محمد حسین: فرهنگ مطالعه، سخنرانی ارائه شده در برنامه‌ی درگذر لحظه‌ها، شبکه سوم سیمای جمهوری اسلامی ایران، خرداد ۱۳۷۹.

بررسی راهکارهای علمی ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی غیر درسی در میان دانش‌آموزان نظام جدید، آموزش و پرورش متوسط شهر تهران ۱۳۸۰

نوری، حسن: راههای جذب دانش‌آموزان به مطالعه و تحقیق در شهرستان اسدآباد، پایان‌نامه کارشناسی رشته کتابداری ۱۳۸۳.